

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

No 4

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 1482 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 30-aprelda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoirazimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Organizational Behavior and Leadership.....	14
Ibrokhim Gulomov	
Baliqchilikda klasterlarni tashkil etishning nazariy asoslari.....	22
Olim Murtazayev, Muydinov Olim Bekmuratovich	
Оценка состояния привлечения инвестиций в сферу туризма Узбекистана и механизмы управления	28
Арзиматов Бобирмирзо Зокирджон угли	
Biologik aktivlar buxgalteriya hisobni milliy va xalqaro standartlarga muvofiq takomillashtirish masalalari ...	31
Axmadaliyeva Zebo Abduxalimovna	
Aholi yashash joylarida yong'in risklarini bartaraf etish xizmatlardan foydalanish imkoniyatlari.....	36
Aziz Zikriyoev	
O'zbekistonda ilmiy darajali kadrlar tayyorlash tizimi boshqaruvining tashkiliy tuzilmasi va vazifalari.....	44
Beknaeva Shaxnoza Vladimirovna	
Mintaqaviy turizmning iqtisodiyot rivojlanishiga ta'siri (O'zbekiston turistik xizmatlar bozori misolida).....	49
D. B. O'roqova	
Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ko'paytirishning asosiy yo'llari.....	54
Ibrohimov Boburmirzo Baxtiyor o'g'li, Sayfiddinov Sarvarbek Anvarbek o'g'li	
Sanoat korxonalarining aksiyalar bozorida faoliyati tahlili: muammolar va yechimlar	59
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
Qurilishda modernizatsiya va diversifikatsiya qilish asosida yangi ishlab chiqarish quvvatlarini oshirish	67
Islamov Ozodjon	
Sanoat korxonalari innovatsion salohiyatini oshirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish yo'llari.....	71
J. K. Boymurodov	
Mamlakatda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish yo'nalishlari	76
Kadixodjayeva Nilufar Raxmatullayevna	
BlokchEYn texnologiyalari yordamida raqamli iqtisodiyotni o'zgartirish	81
Karabayev Rustam Zafarovich, Saitkamolov Muxammadxo'ja Sobirxo'ja o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida zamonaviy mehnat bozorining rivojlanishi	88
Layli Mirzayeva	
Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishda investitsion resurslardan samarali foydalanish mexanizmlari.....	92
Luiza Komilovna Xaydarova	
Umumta'lim muassasalari sonining ekonometrik tahlilini pedAgogik metodlar yordamida amalga oshirish....	97
Ravshanova Muhayyo Maxmanazarovna	
O'zbekiston tarixiy shaharlarida turistik faoliyati shakllanishi va ularni boshqarishning nazariy asoslari.....	102
Meliqulov G'ayrat Abdug'afforovich	
Iqtisodiy rivojlanish va ilmiy tadqiqot rivojlanishining havo ifloslanish darajasiga ta'siri	109
Murodullayev Kamoliddin Sherzod o'g'li, Sadibekova Bibisora Djapparovna, Turdiqulov Farrux Ravshanjon o'g'li	
Hududlarni rivojlantirish va "yashil iqtisodiyot"ni shakllantirishning ekologik muammolari.....	114
Maxkamov Saidafzal Saidkamol o'g'li, Yigitaliyeva Dilnavo Mansurjon qizi	
Ekoturizm obyektining tasniflanishi va alohida xususiyatlari	120
Qodirov Azizjon Anvarovich	
Mamlakatimiz oliy ta'lim tizimida sifat menejmentidan foydalanishning konseptual asoslari	125
Saidqulova Firuza Farmonovna	
Bo'lajak iqtisodchilarning kasbiy kompetensiyalari.....	129
Shukurova Marifat Xodjiakbar qizi	
Ta'limning bosqichlari va ularning inson kapitalini shakllantirishdagi ahamiyati	133
To'rayeva Hurriyat To'yqulovna	
Hududlarda to'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb etish dasturini amalga oshirishda marketingni rivojlantirish yo'llari.....	140
Xamidov O. X., Tojiyeva A. F.	
Investitsiyalar marketingining strategik aspektlari.....	147
Xodjamberdiyeva Dilnoza Bahtiyorovna	

Xorijiy investitsiyalarni jalb etishda investitsion muhit jozibadorligini oshirishga nazariy qarashlar	153
A. Bektemirov, A. A. Abdurahmonov	
Qishloq xo'jaligi raqobatbardoshligini oshirishning ilg'or xorij tajribasi	158
Abdulloev Asliddin Junaydullayevich, Ochilov Narzullo Fayzulloyevich	
Sanoat ishlab chiqarish tizimining investitsion xususiyatlari	163
Yodgorova Xalima To'liqinovna	
Turizm sohasi uchun yuqori malakali kadrlarni tayyorlashda davlat va xususiy sherikchilikning o'zaro bog'liqligi tahlili	169
Raxmatov Adxam Itolmasovich	
Mamlakatimizda turizm tashkilotlari faoliyatini qo'llab-quvvatlash maqsadida marketing instrumentlari orqali samarali tizim yaratish	173
Suyunova Kamilla Baxromovna	
Qishloq xo'jaligida agrokimyo xizmatlar ko'rsatishning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	177
Tabayev Azamat Zaripbayevich	
Yashil iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilishni faollashtirish muammolari	182
Xomitov K. Z., Masharipova S. R.	
Considerations on the Problem of Illegal Migration and Human Trafficking	187
Azamatova Gulmira Bayirbekovna, Otarbayeva Guljan Kobeyevna	
Sustainable Development and Environmental Economics in Uzbekistan: A Focus on Carbon Pricing and Renewable Energy	190
Muhammadiyev Po'latjon Ilhomjon o'g'li, Urganbayeva Dilnoza Toxtasinovna	
The use of Digital Technologies in the Provision Of Utilities to the Population	196
Mamanazarov Oybek Shomurodovich, Inoyatova Durdona Shoxaydarovna, Alijonov Jamshid Alijon o'g'li	
The Current State of the Digital Economy in the Agrarian Sphere: Problems and Solutions	200
Babadjanov Abdirashid Musayevich	
Behavioral Theory of the Firm	205
Egamberdieva Oydin Abror qizi	
The Role of Information Technologies in Increasing the Capitalization of Commercial Banks	211
Egamova Makhfurat Esanovna	
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан	215
Абдуллоев Фуркат Олимджонович	
Совершенствование методологии экспертизы инвестиционных проектов	220
Бекимбетова Гулнора Маратовна	
Методические подходы к формированию механизмов стратегического управления развитием химической отрасли	227
Бибутова Шахло Саъдуллаевна	
Меры по снижению доли теневой экономики в стране	232
Махмудова Юлдузхон Бахромжон кизи, Сафаров Гиёсиддин Абдуллаевич ўғли	
Формирование национальной инновационной системы – одна из приоритетных задач повышения конкурентоспособности Республики Узбекистан	236
Н. М. Махмудов, А. А. Алиев, З. А. Мирзоев	
Мониторинг и анализ современного состояния и развития промышленности в Узбекистане	241
Назарова Раъно Рустамовна, Исмоилова Малика Дилшодовна	
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов	247
Раупов Жамшид Рашидович	
Роль применения ключевых показателей эффективности труда на предприятиях	253
Рахматуллаева Шахноза Хамидовна	
Влияние цифровой трансформации на инвестиционную привлекательность Узбекистана	259
Саиткамолов Мухаммадхожа Сабирходжа угли, Маркабаева Жансая Айбек кызы	
Организация и координация методической помощи при управлении педагогическими кадрами	265
Хакимова Майя Юрьевна	
Интеграция узбекистана в мировое экономическое содружество путем унификации бухгалтерского учета на основе МСФО	270
Зарипова Саёхат Зафаровна	
Tijorat banklari tomonidan investitsiya loyihalarini moliyalashni rivojlantirish imkoniyatlari	275
Abduqodirova Ozoda Anvarjon qizi	
Tijorat banklari tomonidan jismoniy shaxslarga ajratilgan kreditlarning joriy tahlili	280
Abdusalomov Jaxongir O'ktam o'g'li	

Globallashuv sharoitida mamlakatimizda sug'urta bozorini raqamlashtirishning ahamiyati	286
Anvarova Z.	
The Role of Parents and Teachers in Promoting a Healthy Lifestyle in Children	290
Axtamov Djamshed Baxromovich	
A Study of the Importance of Green Economy in Uzbekistan Sustainable Economic Development and its Measurement Indicators in Relation to Environment	295
Ataniyazova Maksuda Baltayevna, Tairova Zarnigor Mammad qizi	
Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot tuzishning zarurligi.....	300
Avazov Ilxom Ravshanovich	
Foydani soliqqa tortish obyekti sifatidagi iqtisodiy tarkibi.....	305
Axrоров Zarif Oripovich	
Surxondaryo viloyatida aholining uy-joy bilan ta'minlanganlik darajasini tahlili.....	313
Ibragimov Qobil To'xtamishovich	
Review of Methodological Approaches to Enterprises Financial Condition Analysis.....	318
Ismailova Maxbuba Mirxalilovna	
Innovatsion rivojlanish sharoitida xizmat ko'rsatish sohasini tasniflanishining nazariy va ilmiy asoslari.....	323
Masharipova Manzura Alimbayevna	
Korxonalarda benchmarking strategiyalarini qo'llashning ijtimoiy-iqtisodiy mexanizmlari.....	329
Narziyeva Dilafiruz Muxtorovna	
Davlat budjetining soliqsiz daromadlari shakllanishini takomillashtirish yo'llari.....	334
O'ktamova Nargiza Narzulla qizi	
Mamlakatimizda sanoat ishlab chiqarishi korxonalarining rivojlanish holati tahlili.....	338
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li	
Moliyaviy natijalar to'g'risidagi hisobotni moliyaviy hisobotning xalqaro standartlar talablari asosida tuzish.	343
Pardayeva Zulfizar Alimovna	
Raqamlashtirish sharoitida qo'shma korxonasi faoliyatining tahlili.....	347
Rashidov Jamshid Xamidovich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanishida oilaviy tadbirkorlikning o'rni.....	352
Raximov Baxromjon Ibroximovich, Saloxiddinov Zuxriddin Nuriddin o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko'rsatishning ilmiy asoslari.....	356
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida telekommunikatsiya sohasini rivojlantirish ilmiy asoslari.....	360
Toshmatov Salohiddin Zayniddinovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarni joriy etishning huquqiy masalalari	364
Turg'unov Saloxiddin Jamol o'g'li, Mirzayeva Mohidil Vohidovna	
Zamonaviy sharoitlarda korxonalarining moliyaviy baqarorligini yaxshilash masalalari	370
Usmanova Guljahon Ulug'bek qizi	
Franshizalarni jalb qilishda davlat boshqaruvi tizimida marketing tadqiqotlarining ahamiyati	375
Xodjayev Anvar Rasulovich	
Transport Decarbonization Strategy.....	381
Yarashova Vasila Kamalovna, Muradov Bekzod Xidirnazar ugli	
Temir yo'l transportida ishlab chiqarish faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirish	386
Yermatova Dilnoza Axmadjonovna	
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari	391
Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	
Issiqlik ta'minoti xizmatlarini ko'rsatish samaradorligi va sifatini baholash ko'rsatkichlari tizimi.....	394
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Issiqlik ta'minoti xizmatlari sifatiga ta'sir etuvchi omillar va ularni baholash	398
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Jismoniy shaxslarning mol-mulkiga soliq solishni takomillashtirish.....	403
Abdullayev Zafarjon Alijonovich, Zaydullayev Abduhabib Boliqul o'g'li	
Sug'urta tashkilotlarida hisob siyosatini ishlab chiqishning ahamiyati.....	408
Abduraimova Maftunaxon Axmatovna	
Bank risklarini boshqarishning xalqaro tajribalari.....	413
Abdurasulov Jaxongir Abduvaliyevich	
Tadbirkorlik subyektlari ijtimoiy ma'sulligini ta'minlash mexanizmining amal qilish darajasi.....	420
Bayisbayev Javlon Nurlanovich	

Qishloq aholisining qishloq xo'jaligida bilim va innovatsiyalarni o'zlashtirishiga ta'sir etuvchi omillarni iqtisodiy baholash (Samarqand viloyati misolida).....	425
Bozorova Lobar Nuralevna	
Направления совершенствования инновационных стратегий в деятельности промышленных предприятий	431
Дониерова Зухрабону Алишер кизи	
Mol-mulk solig'ining korxonalar faoliyatiga ta'siri.....	436
Qudiyarov Kishibay Ramatullayevich	
Banklar reytingini aniqlash va barqarorligini ta'minlashning ustuvor yo'nalishlari.....	442
Maxmudov Omon Tuxtayevich	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida tijorat banklarining aktiv va passiv operatsiyalarini innovatsion usullar orqali boshqarishni takomillashtirish	446
Mo'minova Ma'suda Baxtiyarovna	
Auditorlik tekshiruvini dasturiy ta'minot asosida tashkil etish: muammo va yechimlar.....	451
Nazarova Kamola Sattoral qizi	
Ishlab chiqarish infratuzilmasini rivojlantirishning davlat tomonidan tartibga solish konsepsiyasi.....	457
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich	
O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning ahamiyati hamda uni rivojlantirish istiqbollari	464
Nurullayeva Shaxnoza, Saydullayeva Saodat	
Tijorat banklari inson kapitali samaradorligini baholashda KPI ko'rsatkichlaridan foydalanish mexanizmlari	471
Turaeva Mastura Kurbanovna	
Сущность и особенности инвестиционно-строительного процесса	475
А. Бектемиров, Б.М.Абдувалиев	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarni boshqarishning dolzarb masalalari.....	482
Saidov Hayotjon Raxmatulloyevich	
Tijorat banklarida kredit operatsiyalari hisobini takomillashtirish.....	486
Sa'dullayeva Asalxon Muzaffarovna	
Ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklarining raqobatbardoshlikni baholash usullari	489
Abdulloyev Asliddin Junaydullayevich, Teshayev Mirolim Djumayevich	
Tadbirkorlik subyektlarida soliq yukini optimallashtirish mexanizmi	494
To'xsanov Qudratillo Nozimovich	
Davlat sektorida ichki audit tadbirlarini umumiy rejalashtirish	499
Xamidova Z. U.	
Aholi moliyaviy savodxonligini oshirish va uning ahamiyati	505
Xudayarova Xurshida Abdunazarovna	
Kambag'allikni qisqartirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	509
Xudoyberdiyev Jamshid Juraboy o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalarida buxgalteriya hisobi va ichki auditni takomillashtirish.....	515
Shaymatova Nargiza Ashurovna	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida sug'urta xizmatlari.....	520
Shodmonova Odina G'ofur qizi	
Fuqarolar davlat pensiya ta'minoti tizimining amaldagi holati tahlili.....	524
Sholdarov Dilshod Azimiddin o'g'li	
Aholiga bank xizmatlari ko'rsatishning ijtimoiy ahamiyati	529
Eldor Uskanov	
Innovatsion boshqaruvning ilg'or xorijiy tajribalari	534
Yusupova Jamila Karamatdinovna	
Neft-gaz korxonalari moliyaviy-iqtisodiy faoliyati natijalari tahlili ("O'ZBEKNEFTGAZ" AJ misolida)	538
Umurzoqov Jamoliddin Sherbekovich	
Korxonalarda savdo marketing faoliyati samaradorligini baholash.....	545
Sobirov Azizbek Avzbekovich	
Moliyaviy firibgarliklarga qarshi kurashishda raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari.....	552
Gadaev Ismat Yadgarovich	
Hududlarda islom iqtisodiyoti tamoyillari asosida amalga oshirilgan investitsion loyihalar: to'siqlar va yechimlar	555
Irgasheva Gulbahor Sodiqovna	

O'zbekistonda investitsiyalardan samarali foydalanish asosida oziq-ovqat sanoati samaradorligini oshirish yo'llari	558
Kobilova Nasiba Xurramovna	
Foreign Economic Relations as a Factor of Effective Functioning of the Economy	565
Bakhodurova Sulkhiya Azizkhodjaevna, Li Marina Rudolfovna, Mukhtarova Donata Ravshanbekovna, Romashkin Roman Anatolyevich	
Modern Approaches to the Organization and Development of the Consumer Services Market	570
Musyeva Shoiraz Azimovna	
Ishlab chiqarish siklini qisqartirishning iqtisodiy samaradorligi.....	574
Odina Nabiyevena Tuychiyeva, Nazarova Latofat Toirjon qizi	
Asalarichilik mahsulotlari bozorida marketing strategiyasini amalga oshirish.....	579
Rashidova Xadicha Tursunalievna	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida bank faoliyatini iqtisodiy-matematik modellashtirish yo'llari	585
Raxmanov Mexridin Sindarovich	
Korporativ boshqaruv amaliyoti bo'yicha hisobot tuzish bo'yicha xorijiy tajriba	590
Tashmatov Rustam Xusanovich	
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari	596
Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	
Iqtisodiyotda turizm o'rnini statistik baholash uslubiyoti.....	599
Zilola Jumanova	
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан	606
Абдуллоев Фуркат Олимджонович	
Блокчейн-технология и информационная безопасность в цифровой экономике Узбекистана.....	611
Кадиров Алишер Исмаилович	
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов	615
Раупов Жамшид Рашидович	
O'zbekistonda zamonaviy kabel va sim mahsulotlari ishlab chiqaruvchi korxonalar faoliyatiga nazar	621
Rashidova Odina Olimjon qizi	
Современные тенденции развития валютных отношений в Узбекистане	626
Камалов Камоладдин Кахрамонович	
Sug'urta sohasining O'zbekiston iqtisodiyotidagi o'rni.....	630
Sharobiddinov Akramjon Goyibbayevich	
Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishning xorij tajribasi va undan O'zbekistonda foydalanish yo'nalishlari	634
Fayziyeva Aziza Azamat qizi	
Modeling the Stackelberg strategy in a linear model (linear city) Hotelling.....	639
Musayeva Shaira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilkhomovna	
Mulkning kapitallashuvi darajasini iqtisodiy jihatdan amalga oshirish samaradorligini baholash uslublari.....	648
Norboyev Odil Abrayevich	
Tijorat banklarining kredit portfelini amaliy holati va ekonometrik tahlillari: atb "Aloqabank" misolida.....	653
Norov Akmal Ruzimamatovich, Norova Nozima Nabiyevena	
O'zbekistonda "yashil iqtisodiyot" muhitida kreditlash va moliyalashtirish imkoniyatlari	658
Taxir Urkinbayev	
Budjet tashkilotlarida ichki nazorat tizimini tashkil qilishning xususiyatlari.....	662
Abduraxmanov Ramazon Abdullayevich	
Chinese Commercial Banks Experience in Asset Diversification	667
Uktamova Nozima Narzulla kizi	
Sanoat taraqqiyotida ishlab chiqarish korxonalari ustuvor rivojlantirish istiqbollari.....	671
Yadgarov Akram Akbarovich	
Анализ деятельности коммерческих банков Узбекистана по кредитованию физических лиц.....	677
Базарова Нигора Равшановна	
Mahalliy va xorijiy investitsiyalarni jalb etishning innovatsion jarayonlarga ta'sirini baholash.....	688
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	693
Kuziyeva Nargiza Ramzanovna, Xusanov Faxriddin Jamoliddin o'g'li	
Tashqi mehnat migratsiyasi.....	698
O. N. Djurayev	

Raqamli iqtisodiyotda sanoat tarmog'ining davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishini baholash	703
Otaboyeva Dildora	
Nobank kredit tashkilotlarining moliyaviy xizmatlari sifatini oshirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi	709
Raimov Xurshid Muxtorovich	
Tijorat banklarida moliyaviy injiniringni qo'llash istiqbollari	715
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
O'zbekiston Respublikasi moliya bozorida tijorat banklari faoliyati: muammo va yechimlar	720
Toymuxamedov Ibroxim Rixsiboevich, Jumaev Islombek Akram o'g'li	
Agrar ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish yo'llari	727
Boltayev Nurali Shiramatovich, Beglayev Uchqun Xurramovich, Abdiyev Izzat Risqiboyevich	
O'zini o'zi band qilgan shaxslardan olinadigan soliqlarni takomillashtirish orqali yashirin iqtisodiyotni jilovlash masalalari	735
Davranov Iskandar Jumayevich	
Iqtisodiy konsentratsiyalarni tartibga solish va nazorat qilishni takomillashtirish	742
Luqmanov Sharifxon A'zam o'g'li	
Role of Private and Public Kindergartens in Early Childhood Development	748
Makhmudova Munisakhon Abbos qizi	
"Yashil" enegriya quvvatlarini barpo etish iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash asosi sifatida	753
Muminova Elnoraxon Abdurakimovna, Umarova Dilnoza Oybek qizi	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda CVP-tahlilni tashkil etishning muammoli jihatlarini	758
Qlichev Baxtiyor Pardayevich	
Korxonada likvidlik riskini minimallashtirish orqali uning moliyaviy barqarorligini saqlab qolish	763
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Развитие международных торгово-экономических связей Республики Узбекистан	770
Ким Татьяна Валерьевна, Гофуржонова Шахрибону Бахромжон кизи	
Kapital qurilishni boshqarish samaradorligini oshirishning dolzarb masalalari	778
A. Bektemirov, M. U. Sarimsoqov	
O'zbekiston mehnat bozorida yoshlarning ish bilan bandlik darajasini oshirish	784
Mambetjanov Qahramon Qurbandurdiyevich, Bahromov Shahzod Fazliddinovich	
Роль имиджа в улучшении инвестиционной привлекательности высших учебных заведений	791
Жанзаков Бекзот, Жонузоков Мирзабек	
Innovatsion kichik tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha xorij tajribasi va uni mamlakat iqtisodiyotida qo'llash imkoniyati	799
Toshaliyeva Saodat Toxirovna, Eshqulova Dilorom Abduravupovna	
Перспективы развития банковского сектора в Узбекистане для иностранных туристов	806
Муминов Шахзод Низомидинович, Каримова Азиза Махмадризоевна	
Innovatsion faoliyat moliyaviy modellari va mexanizmlarini rivojlantirishning konseptual asoslari	810
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Qishloq xo'jaligi tarmoqlarini innovatsion rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajribalar va ulardan respublikamizda samarali foydalanish yo'llari	818
Ishniyazov Baxrom Normamatovich	
Turistik xizmatlarining o'ziga xos xususiyatlari va marketing tadqiqotlari	823
Berdikulova Iroda Rayimqulovna	
Qoraqalpog'iston qishloq xo'jaligi: asosiy muammolar va rivojlanishining ustuvor yo'nalishlari	827
Yeshimbetov Uktamjon Xudaybergenovich	
Iqtisodiyotning erkinlashtirilishi sharoitlarida kichik biznes sektori rivojlanishining imkoniyatlari	836
Botirova R. A., Sirojiddinov I. Q.	
Kriptovalyuta va blokcheyn tadqiqotlari: tendensiyalar va istiqbollari	839
Berdikulov Jurabek	
Bank risklarni monitoring qilish tizimini takomillashtirish	841
Hamroyev Sherzod Axtamovich	
O'zbekiston hududlariga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda ko'p qavatli "yashil" fermer xo'jaliklarini tashkil etishning ahamiyati	847
Turdimuratova Aziza Alisherovna	
Surxondaryo viloyatining mahalliy budjet daromadlarini oshirish yo'llari va uni arima modeli asosida prognozlash	850
Abdunazarova Shahnoza Norqo'chqor qizi	

Qishloq xo'jaligi tarmog'ining mamlakat iqtisodiyotidagi o'rni va undagi tarkibiy o'zgarishlarni statistik baholash.....	860
Zakirova Umida Maxamadaminovna	
O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatish korxonalarining ijtimoiy-iqtisodiy mohiyati	867
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
Turizm bozorini rivojlantirishda mehnat bozorining tutgan o'rni va ahamiyati	876
Berdikulova Iroda Rayimqulovna, Berdikulov Jurabek	
Проблемы расчета определения и планирования прибыли предприятий в условиях модернизации экономики	880
Алиева С. С.	
Роль применения информационных технологий "BLOCKCHAIN" в совершенствовании системы бухгалтерского учета Республики Узбекистан.....	885
Холбеков Расул Олимович	
Sanatoriy-sog'lomlashtirish muassasasida ichki audit qanday amalga oshiriladi: usullari	890
Shafkarov Faxriddin Xudayberdievich	
Tashqi savdo operatsiyalarining yagona elektron axborot tizimida umidsiz qarzdorlik masalasi	896
Tashmuxe'dov Dilmirod Mirabzalovich	
Принципы формирования отчета о финансовых результатах в национальной и зарубежной практике.....	901
Эргашева Шахло Тургуновна	
Xalqaro raqamli integratsiyaning O'zbekiston an'anaviy banklarning raqobat muhitiga ta'siri	911
Abdujabbarov Abdurasul Abdurashid o'g'li	
O'zbekistonda turizm sohasida kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish: muammolar va strategiyalar.....	919
Eshmurodov Rustam Sayfiddin o'g'li	
Yoshlar turizmini rivojlantirishda ommaviy va alternativ turizmning o'rni hamda volontyorlikning xususiyatlari.....	922
Allayor Norboyev Ismoilovich	
Parrandachilik statistikasi ko'rsatkichlar tizimini shakllantirishning nazariy asoslari.....	926
Bobomuratov Imomqul Islamovich	
Iqtisodiyotda kambag'allik darajasini qisqartirishda moliya bozori instrumentlaridan foydalanish imkoniyatlari.....	931
Shaxnoza Qobilova	
Sohibqiron Amir Temur va Adam Smitning soliqlarga bo'lgan qarashlarining xususiyatlari to'g'risidagi fikrlar	936
Alimov Iloxomjon Ikromovich	
O'zbekiston Respublikasida zamonaviy bank xizmatlarinin rivojlantirish istiqbollari (O'ZMILLIYBANK AJ misolida)	942
Kadirov Laziz	
Milliy barqaror rivojlanish sohasidagi maqsad va vazifalarni amalga oshirishda iqtisodiy indikatorlar tahlili .	945
Xoshimov Sobir Murtazayevich	
The Role of Artificial Intelligence in Digital Transformation.....	949
Raimjonova Madina Asrarovna	
Tadbirkorlikda innovatsion faoliyatni moliyalashtirish masalalari	953
Otaxanov Sardorbek Maxammadali o'g'li	
Tadbirkorlik faoliyati samarasini oshirishda iqtisodiyotni rivojlantirishning strategik yo'nalishlari	956
I. M. Kamoliddinov, Sodiqov Maqsudjon Abdulolimovich	
Tadbirkorlik subyektlarini soliq mexanizmi orqali rivojlantirish masalalari.....	959
Akbarov Akramjon Ibroximjonovich	
Yashil investitsiya samaradorligini oshirish masalalari.....	963
Ibrohimov Muhammadjon Abdullajanovich	
Yengil sanoat korxonalarini rivojlantirish va eksport imkoniyatlarini oshirish yo'llari	966
K. M. Umarmuklov	
"Yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishda tadbirkorlik faoliyati va uning hissasini oshirish masalalari	970
G. T. Mamajanova	
Kichik biznes faoliyatini qo'llab-quvvatlashda mahalliy boshqaruv bilan mushtarak jihatlarining o'ziga xos xususiyatlari	974
Ubaydullayev Akmal Tulkinboyevich	

Aholini ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning tashkiliy-huquqiy asoslarini takomillashtirish masalalari.....	980
Tursunov Abdulla Qoraboshevich	
Институциональные концепции устойчивого развития в рамках стратегического управления экономикой региона	984
Сеитова Лейла Пулатовна	
Hududlarda turistik destinatsiyalarni majmuaviy rivojlantirishda raqobatbardoshlik strategiyasini takomillashtirish istiqbollari	992
Mirzayev Abdullajon Topilovich	
Современное состояние развитие системы железнодорожного транспорта	996
Саримсакова Малохат Хикматуллаевна	
Relevance of Benchmarking in Industrial Enterprises	999
Uktamjonova Zulayxo Anvarjon qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida davlat xususiy sheriklik asosida byudjetdan ajratilayotgan mablag'larning holati tahlili.....	1004
Xalilova Sh. G'.	
Направления обеспечения конкурентоспособности во внешнеэкономических связях.....	1007
Ахмедов Икром Акрамович	
O'zbekistonda natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirish mexanizmini rivojlantirish.....	1021
Primova Nigora Ikrom qizi	
Kichik biznes korxonalarida B2B bozorini tizimli tashkil etishning uslubiy jihatlari.....	1028
Zakirova Gulnoza Qudratovna	
Current Trends in Agrotourism in Uzbekistan: Demand, Needs, and Motives of Agritourists	1032
Iroda Abdieva Gayrat kizi	
Современное состояние достойного труда специалистов транспорта в условиях цифровизации.....	1037
Абдуллаева Нигора Шамсиддиновна	
Обоснование методов оценки совершенствования конкурентоспособности предприятий легкой промышленности	1041
Тухтасинова Мухайё Мирзасултоновна	
Проблемные аспекты трансформации финансовой отчетности бизнеса юридических лиц	1047
Шин Инесса Олеговна	
Cross-Cultural Management is a Separate Field of Science and Discipline.....	1053
Umarova Zulaykho, Rakhmanova Zilola	
Tadbirkorlik subyektlarida xalqaro sifat standartlarini joriy etish tahlili.....	1056
Oqboyev Alisher Rasuljanovich	
O'zbekiston iqtisodiyotida kichik biznesning o'rni	1060
Jo'rayev Ilhomjon Kamolidinovich	
Iqtisodiy inqiroz davrida kredit xizmatlari bozorini davlat tomonidan tartibga solishning xorijiy modellari....	1064
Kurbonov Rustam Radjabovich	
Raqamli transformatsiya konsepsiyalari va uning ahamiyati.....	1069
Abdurahmonov Abdumalik Abdurashidovich	
O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tashkilotlarini davlat-xususiy sheriklik asosida moliyalashtirishning istiqbollari	1076
Xalilova Shoxsanam G'ayrat qizi	
"EIZ" hududida soliq va bojxona rejimlari uchun imtiyozlarni tahlil qilish	1081
Xusanov Durbek Nishonovich, Djurayeva Iroda Bahrom qizi	
Mamlakatimizda qishloq xo'jaligini lizing asosida moliyalashtirish istiqbollari.....	1085
Aliqulov Mehmonali Salahiddin o'g'li	
Iqtisodiyotni rivojlantirishda sun'iy texnologiyalarning o'rni	1090
Xonova Nodira Fazliddinovna	
O'zbekistonning investitsiya muhiti jozibadorligini oshirish yo'llari.....	1095
Sotimov Yunusbek Turg'unboy o'g'li	
"Yashil" sanoat siyosatini yuritish zaruriyati: bozor nuqsonlaridan milliy xavfsizlikkacha.....	1100
Muqimov Sherali Axmadali o'g'li	
O'zbekiston to'qimachilik sanoatining hozirgi holati tahlili va rivojlantirish istiqbollari.....	1105
Madraximova Gulasal Ro'zimboy qizi	
Improving the Methodology of Econometric Analysis of the Efficiency of Financial Activity of Agricultural Agroclusters of Uzbekistan.....	1110
Ochilov Ilhom Sayitkulovich	

O'zbekistonda "Yashil" iqtisodiyotga o'tish va "Uglerod neytralligiga erishish" strategiyalarining ahamiyati	1118
Pulatov Dilshod Haqberdiyevich, Qulliyev Ulug'bek Mirzayevich, Mamataliyev G'ayrat Chori o'g'li, Bazarov Shodi Abdirahmonovich	
Oziq-ovqat mahsulotlari brend qiymatini oshirishda marketing strategiyalari.....	1125
Xodjiyev Ibroxim Ikramovich	
Актуальные вопросы укрепления доверия населения к банковской системы Республики Узбекистан	1131
Рузибоева Нилуфар Тулкин кизи	
Hududlarda ijtimoiy-iqtisodiy nomutanosiblikni kamaytirish uchun mintaqaviy siyosat vositalarining xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	1137
Normurodov Alibek Anvar o'g'li	
Mintaqa korxonalarining rivojlanish potensialini shakllantirishda innovatsion marketingning o'rni va mohiyati.....	1144
Axmedov Alim Babaniyazovich	
O'zbekistonda turizm sohasini rivojlantirishning ijtimoiy-iqtisodiy jihatlarini tokomillashtirish yo'llari.....	1148
Samandarova Dilfuza Mansurovna	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida ishsizlikning iqtisodiy oqibatlarini mavjud muammolar va yechimlar.....	1155
Fatilloev Farrux Farhod o'g'li	
O'zbekiston Respublikasida qishloq xo'jaligi tarmog'iga ta'sir qiluvchi ko'rsatkichlarning iqtisodiy-statistik tahlili.....	1160
Zakirova Umida Maxamadaminovna	
Banklar tomonidan muammoli kreditlar bilan ishlash samaradorligini oshirish yo'llari ("Agrobank" ATB misolida).....	1169
Yusufov Xurshidjon Sharifovich	
Namangan viloyatida don va don mahsulotlari narxini shakllanishining bozor tadqiqoti.....	1174
Bahriddinov Jahongirbek Ravshanjon o'g'li	
O'zbekiston Respublikasi va xorijda tog' turizmini rivojlantirish omillarini qiyosiy baholash	1179
Mavlanov G'olibjon Muxammad o'g'li	
Improving The Effective Use Of Local Taxes And Levies In Tashkent City	1184
Shahzad Zokhidov	
Совершенствование методологии механизмов налогообложения ресурсного налога	1188
Мухиддинов Талат Шайдулло угли	
Tadbirkorlik faoliyatida investitsiya muhitining xususiyatlari va chet el kapitalining jozibadorligi.....	1191
I. M. Kamoliddinov, To'khtasinov Boburbek Yusufjon o'g'li	
Kichik biznes tarmoqlariga investitsiyalarni jalb etish xususiyatlari.....	1196
Abdug'aniyev Murodjon Shavkat o'g'li	
Inson resurslarini boshqarish tizimini takomillashtirish orqali iqtisodiyot tarmoqlarini rivojlantirish.....	1201
Xodjamov Asliddin O'ktam o'g'li	
Organik qishloq xo'jaligiga o'tishning rivojlanayotgan mamlakatlardagi iqtisodiy va ekologik afzalliklari.....	1205
Ahrorov Farhod Baxriddinovich	
Korxonalarda uzumchilik mahsulotlarni ishlab chiqarishda strategik boshqarishda mintaqaviy klaster modellashtrishdan foydalanish	1210
Muhitdinov Asror Akobirovich	
Qashqadaryo viloyatida ishsizlik darajasini istiqbolda kamaytirish ssenariylari	1215
Djumayev Zayniddin Axmedovich, Hamdamov Shahzod Ilhom o'g'li	
Kam ta'minlangan oilalarda tadbirkorlik faoliyatini o'ziga xos yo'llari va imkoniyatlari	1221
Tursunov Nozimjon Nosirovich	
Korxonalar samaradorligini oshirishda soliqlar va soliq siyosatining ahamiyati.....	1225
Saida Yuldasheva	
The Contribution of Ecotourism in Developing Gdp in Uzbekistan	1229
Saidova Dildora Nurmatovna, Umarov Husanboy Bahromjon o'g'li, Xolyigitov Umidjon Alijon o'g'li	
Mehmonxonalar faoliyatini moliyalashtirish imkoniyatlarini oshirishda turizmning o'rni.....	1233
Abduraxmanova Ziyoda Abdullayevna	
O'zbekistonda tadbirkorlik subyektlarining barqarorlik reytingini joriy etilishi va undagi asosiy o'zgarishlar tahlili.....	1239
Normurzayev Umid Xolmurzayevich	
Tog' va tog'oldi hududlari qishloq xo'jaligini ixtisoslashtirish va rivojlantirish yo'llari.....	1247
Abdulxayeva Gulshan Maxmudovna	

Правовые основы маркетинговых стратегий акционерных обществ в Республике Узбекистан	1252
Эркинов Шахзод Баходир ўғли	
O'zbekiston Respublikasida tadbirkorlik subyektlarining yashirin iqtisodiyot ulushini qisqartirish hisobiga budjet daromadlari barqarorligini baholash amaliyoti.....	1256
Ikramov Ravshan Amanbayevich	
Uzum-vinochilik mahsulotlari bozorida eksportni diversifikatsiyalash strategiyalaridan foydalanish	1263
Azadova Bonuposhsha Alisher qizi	
Tijorat banklarining moliyaviy barqarorligini ta'minlashning nazariy asoslari.....	1268
Sadikov Iskandar Gayratovich	
Milliy soliq to'lovchilar faoliyatini rag'batlantirishda ikki yoqlama soliqqa tortishni bartaraf etish mexanizmlarini takomillashtirish masalalari.....	1274
Rajapov Shuxrat Zaripbaevich	
Yashil iqtisodiyotni rivojlantirish istiqbollari.....	1279
Qorriyeva Shannoza Safarboyevna	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni moliyaviy qo'llab-quvvatlashning o'ziga xos xususiyatlari	1283
Jumayeva Gulrux Jo'raqulovna	
Xizmat ko'rsatish sohasini raqamlashtirishning ahamiyati va zaruriyati	1286
Mirzayev Qulmamat Janzakovich, Djurakulov Shoxrux Baxtiyorovich	
Yog'-moy korxonalarining xom ashyo ta'minotini amalga oshirishning zamonaviy konsepsiyalari	1291
Jo'rayeva Nodiraxon Qurbonovna	
O'zbekistonda mulkdorlar sinfini shakllantirishning ilmiy-metodologik yo'nalishlari va rivojlanish bosqichlari	1296
Berkinov Bazarbay Berkinovich	
O'zbekiston sug'urta bozorini rivojlanishi istiqbollarini ta'minlash omillari	1302
X. I. Boyev	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida korxonalar innovatsion faoliyatini boshqarishda jahon tajribasi	1307
Saipova Dilnoza Shuxratovna	
Mintaqa sanoatini innovatsion rivojlantirish indikatorlarining iyerarxiyasi.....	1312
Muhammadiyev Sardorbek Shokir o'g'li	
Korxonalarda moliyaviy qarorlarni qabul qilishning muhimligi.....	1317
Allayarov Shamsiddin Amanullaevich, Yoqubov Madaminbek Abdurahim o'g'li	
Mehmonxonalarda boshqaruv tizimi va uni takomillashtirish	1322
Qalandarova Gulnoza, Botirova Zumrad	
O'zbekistonda maktab va maktabgacha talim tizimini moliyashtirishni takomillashtirish.....	1326
Boltaboyev Murodbek Aybekovich	
Mehnat resurslarini samarali boshqarishda jahon tajribasi.....	1331
Xonnazarova Dilobar Qutbiddin qizi, Sobirjonov Sanjar Sobirjonovich	
Kichik biznesni rivojlantirishni moliyaviy va institutsional qo'llab-quvvatlash.....	1335
Annaklichev Saxi Saparmuxamedovich	
O'zbekiston Respublikasida "Iqtisodiy erkinlik indeksi" ning davlat aralashuvi darajasi yo'nalishida yuqori natija qayd eta olish imkoniyatlari va buning oqibatlari	1339
Qoraboyev Bobur Umarovich, Abdiyev Mansur Musurmonovich, Ravshanov Shaxriyor Shuhratovich, Mamataliyev G'ayrat Chori o'g'li	
Improving the Participation of Joint-Stock Companies in the Capital Market.....	1345
Muminov Shohjahon Suyun ugli	
Mamlakatimizda atrof-muhitni himoyalashga ixtisoslashgan ijtimoiy tadbirkorlik faoliyatini moliyaviy qo'llab-quvvatlash hamda rag'batlantirish shakllari.....	1349
Narzullayev Elmurod Shuxrat o'g'li	
Mahalliy farmatsevtika mahsulotlari bozori va iste'molchilar xulq-atvorini o'rganish xususiyatlari.....	1355
Bobojonov Baxrombek Ruzimovich	
Soliq va buxgalteriya hisobini yuritishda asosiy vositalar hisobining dolzarb masalalari	1361
Arifxanova Xabiba Shuxratovna	
Institutsional islohotlar sharoitida mamlakatni moliyaviy-iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash masalalari.....	1367
Mamatov Axmetjon Atajanovich, Ermo'minov Iskandar Ziyodillayevich	
Mehmonxonalarda xizmat sifatini oshirishda innovatsion texnologiyalardan foydalanishning istiqbollari.....	1372
Norchayev Asatullo Norbo'tayevich	
Resurslar yetishmaydigan hududning investitsion jozibadorligini shakllantirishning uslubiy asoslari.....	1377
Akbarov Bekmurod Miryakubovich	

Jahon moliyaviy arxitekturasini va xalqaro moliya tizimini isloh qilish yo'nalishlari.....	1383
Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna, Karimov G'ayratjon Toxir o'g'li	
"O'zneftgaz" AK tizimidagi korxonalarda joriy aktivlarning sof foyda hajmi va uning o'zgarishiga ta'sirini perespektiv tahlili.....	1388
Mavlyanova Dilobar Maxkamovna	
Oliy ta'lim tizimi boshqaruvi samaradorligini baholashda sifat menejmenti va uning konseptual asoslari.....	1394
Teshayev Hotamjon Ixtiyor o'g'li, Boltayeva Mohichehra Sharipovna	
"Xufiyona iqtisodiyot"ning jamiyatga ta'siri.....	1399
Mirzayev Zarshed Mirzayevich, Shadiyeva Madina Djaloliddin qizi	
Kichik va o'rta biznes subyektlarini tadbirkorlik qobiliyatini baholashning ijtimoiy-iqtisodiy mexanizmlari....	1402
Saidova Dilnozaxon Odiljon qizi	
Tijorat banklari valyuta operatsiyalarining me'yoriy-huquqiy asoslari	1406
Beknazarova Nilufar Tulkinovna	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda turizmning o'rni.....	1409
Gaybullayeva Gulbaxor Maxmudovna	
Tijorat banklarida raqamli transformatsiya jarayoni, undagi muammolar va ularni yechish yo'llari	1413
Xudayarova Xurshida Abdunazarovna	
Oliy ta'lim muassasalarida strategik boshqaruv tizimining o'ziga xos xususiyatlari va natijalari.....	1419
Umarova Xilola Uktamovna	
Korxonalar faoliyatida marketing tadqiqotlaridan foydalanishning afzallik va kamchiliklari.....	1428
Ro'zmamatov Abbas Tolibjon o'g'li	
Temir yo'l transportida xizmat ko'rsatish samaradorligini oshirishda xorij mamlakatlarining tajribasi	1432
Raxmonov G'ayrat Ismatulloevich	
Katta ma'lumotlar (BigData) davrida raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishni tahlil qilish.....	1436
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Umarova Go'zal Sabirovna	
Investitsiya loyihalarini qo'llab-quvvatlash mexanizmini takomillashtirishning ustuvor yo'nalishlari	1439
Isakov J. Ya.	
Цифровизация страховой сферы в Республике Узбекистан.....	1446
Шерматов Ирода Ойбековна	
Agritourism development in Uzbekistan: insights from science and literature.....	1450
Aktamov Olimjon Abdugani ugli	
Управление хозяйственной деятельностью торговых предприятий.....	1454
Юлдашева Гульмира Азатовна, Зияев Дилшоджон	
Davlatning oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash yo'nalishlari.....	1459
Xamrayev Olimjon Yaxshiboyevich	
Oliy ta'lim tizimidagi islohotlarda innovatsion yechimlarning zarurati	1466
Abduqunduzova Nazokat Usmonqulovna	
Turizm sohasida kadrlarga bo'lgan ehtiyojni baholash masalalari.....	1470
Yuldasheva Dilnoza Ulug'bekovna	
Zamonaviy marketing boshqaruvida marketing konsepsiyalarining o'rni hamda dolzarbligi	1476
Sherali Mamatqobilov	
Рыночные условия функционирования и классификация производственных факторов предприятий в овощеводстве защищённого грунта.....	1477
Нурутдинова Зухра Алишеровна	
Hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini tadqiq etishda ekonometrik vositalaridan samarali foydalanish masalalari.....	1483
Abdullaev Farxod Ozodovich	

HUDUDLARNI IJTIMOYIY-IQTISODIY RIVOJLANISHINI TADQIQ ETISHDA EKONOMETRIK VOSITALARIDAN SAMARALI FOYDALANISH MASALALARI

Abdullaev Farxod Ozodovich

Urgench davlat universiteti tadqiqotchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada adabiyotlar sharhi asosida hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini tadqiq etishda ekonometrik modellardan samarali foydalanish masalalari tahlil qilindi.

Kalit so'zlar: ekonometrika, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish, statistik baza, test, OLS, FEE hamda REE modellar, omillar.

Abstract: This article analyzes the issues of effective use of econometric models in studying the socio-economic development of regions based on a literature review.

Key words: econometrics, socio-economic development, statistical base, test, OLS, FEE and REE models, factors.

Аннотация: В данной статье на основе обзора литературы проанализированы вопросы эффективного использования эконометрических моделей при исследовании социально-экономического развития регионов.

Ключевые слова: эконометрика, социально-экономическое развитие, статистическая база, тест, модели OLS, FEE и REE, факторы.

KIRISH

Hududni rivojlantirish, bir tomondan, jamiyatni obyektiv tarzda rivojlanishi bilan, jumladan, tabiatning talablarini doimo o'sib borish qonuni bilan uzviy bog'liqdir. Shu nuqtayi nazardan, hududni rivojlantirish ijtimoiy-iqtisodiy mohiyatiga egadir. Ikkinchi tomondan, insonni tabiatga antropogen ta'siri atrofmuhitga salbiy ta'sir ko'rsatishga olib keladi, ya'ni hududni rivojlantirish ekologik mohiyatga ham egadir. Tabiatga etkaziladigan zarar unga ta'sir ko'rsatish usullari, uslublari va miq'yoslariga bog'liqdir. Shuning uchun ham hududni rivojlantirish tabiatdan foydalanishni ekologiyalashtirish nuqtayi nazaridan amalga oshirilishi maqsadga muvofiq. Hududni rivojlantirish murakkab majmualar xarakterga ega. Hududni rivojlantirishni doimiy ravishda o'zaro bog'liqlikda bo'ladigan hamda o'zlarining o'zaro ta'sirlari bilan yagona butun holatni tashkil etuvchi ma'lum bir tarkibiy qismlar va elementlarni o'z ichiga oladigan tizim sifatida qarash lozim.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda ilmiy abstraktsiyalash, nazariy tahlil va boshqa uslublardan foydalanib, hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini tadqiq etishda ekonometrik vositalaridan samarali foydalanish masalalari yoritilgan. Mamlakatimiz hududlari ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarning ekonometrik tahlili tadqiq etishdagi samarali ekonometrik modellar korib chiqildi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Osiyolik olimlar Xin Li, Haixia Zhao, Binjie Gu, Yijiang Chen o'z ilmiy tadqiqotlarida global iqlim o'zgarishini hududlar iqtisodiyotiga ta'sirini o'rganib, ekonometrik modellardan foydalanib NEP larni shimoliy va dengiz mintaqalarida yuqori cho'kishlar va tsiklik tebranishlar bilan sezilarli fazoviy o'zgaruvchanlik mavjudligi aniqlandi, iqtisodiy va ijtimoiy omillar CSSPgga katta ta'sir ko'rsatdi, iqtisodiy o'sish va sanoatni optimallashtirish CSCni yaxshilashi, ammo aholining o'sishi va shaharlarning kengayishi uni qisqartirishini aniqlashdi.[1]

Boshqa bir qator iqtisodchilar Jingwei Cheng, Xuechang Zhang, Qiang Gao dengiz iqtisodiy, ekologik va ijtimoiy tizimlari (MEESS) o'rtasidagi o'zaro ta'sirni Xitoyning 11 qirg'oq mintaqasi (2006-2020) ma'lumotlari asosida tadqiq etishgan. Notojalariga ko'ra, (1) MEESS darajasi doimiy ravishda o'sib bormoqda, dengiz iqtisodiyoti izchil o'sib bormoqda, ekologiya yuqori, ammo sekin o'sish sur'atida va ijtimoiy tizimlar pastdan boshlanadi, lekin tez o'sib bormoqda.(2) Kuchli dengiz ekologik tizimlariga ega bo'lgan hududlarda yuqori ulanish darajalari mavjud. (3) 2020-yilga kelib, oltita hudud o'rtacha muvofiqlikda edi, Shanxay bundan mustasno

edi; boshqa hududlarda o'zgaruvchan yaxshilanishlar kuzatildi. (4) 2021–2026-yillarda qirg'oqbo'yi hududlari oraliq muvofiqlashtirishga erishishi kutilmoqda, Shandong esa yaxshi muvofiqlashtirishda yetakchilik qiladi. (5) Muvofiqlashtirishning asosiy omillari port faoliyati, moliya sanoatining o'sishi va davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishini o'z ichiga oladi. Ushbu tadqiqot okean quyi tizimining o'zaro ta'sirini baholash uchun takomillashtirilgan ulanish muvofiqlashtirish darajasi (CCD) modelining samaradorligini ta'kidlaydi va siyosatchilarga dengizni barqaror rivojlantirishni rejalashtirishda yordam beradi. [2]

Hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishga qaratilgan yana bir tadqiqot Yaojia Dong, Fuyuan Wang, Kaiyong Wanglar tomonidan amalga oshirilib, 2006-yildan 2022-yilgacha Xitoyning janubi-g'arbiy va shimoli-sharqiy urbanizatsiya mintaqalaridagi iqtisodiy o'sishga okrugdan shahargacha bo'lgan okrug (CTD) va okrug darajasidagi shahardan shahargacha (CLTD) siyosatlarining ta'sirini baholashgan. "Siyosatlar viloyat poytaxtlaridagi iqtisodiy rivojlanishni noviloyatlarga qaraganda ko'proq kuchaytiradi, ta'sir jihatidan sezilarli farqlar mavjud, iqtisodiy o'sishga ta'sir siyosat, infratuzilma, sanoat va investitsiyalar bilan bog'liq bo'lib, barqaror urbanizatsiyani rag'batlantirib, fiskal daromadlar, sanoat imkoniyatlari va bandlik darajasini oshirishga olib keladi" degan xulosaga kelishgan. [3]

Yevropada hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishga bag'ishlanga so'nggi ilmiy tadqiqotlardan biri Fernando Isla-Castillo a, Anna Garashchuk, Pablo Podadera-Riveraga tegishli bo'lib, 2003-yildan 2021-yilgacha aholi jon boshiga to'g'ri keladigan YalM ma'lumotlarini beta va sigma konvergensiya usullaridan foydalangan holda tahlil qilgan holda, ushbu maqola Evropa Ittifoqi NUTS-2 mintaqalarida iqtisodiy konvergensiya rivojlanish darajasi va iqtisodiy tsikllarga bog'liqligini aniqlashgan. Olimlarning fikricha, kam rivojlangan mintaqalar, ayniqsa, tanazzul davrida tezroq birlashadi va mintaqaviy bir xillikning yuqoriligi konvergensiyani tezlashtiradi, tezlik mutlaq yaqinlashuv sharoitida 2% ga nisbatan 7% dan 11% gacha. Fazoviy bog'liqlik konvergensiya tezligini 3% dan 8% gacha kamaytiradi. Bundan tashqari, iqtisodiy rivojlanish darajasi o'rtachadan past bo'lgan 29 ta zaif mintaqani aniqlangan bo'lib, bu hududiy iqtisodiy uyg'unlik muammolarini hal etish muhimligini ta'kidlaydi. [4]

Yevropalik boshqa bir guruh olimlar Monica Laura Zlati, Valentin-Marian Antohi, Romeo-Victor Ionescu, Catalina Iticescu, Lucian Puiu Georgescu suv xavfsizligining iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishga ta'sirini o'rganadi, 2000–2022- yillardagi ma'lumotlarni Evropa Ittifoqiga a'zo 27 davlat uchun tahlil qiladi. Tadqiqot suv xavfsizligi choralari iqtisodiy va ijtimoiy ko'rsatkichlarga va atrof-muhit siyosatidagi mintaqaviy nomutanosibliklarga qanday ta'sir qilishini baholash uchun tizimli tenglama tizimlari va mustaqil Kruskal-Uollis testini qo'llaydi. Asosiy topilmalar aholi zichligi, ifloslanish darajasi va suv sifatini saqlashning moliyaviy yuki o'rtasidagi sezilarli bog'liqlikni o'z ichiga oladi. Aholining yuqori zichligi va ifloslanishi suvni boshqarish xarajatlarini oshiradi va suv barqarorligiga e'tibor bermaslik, ayniqsa, o'sish past bo'lgan hududlarda jiddiy ijtimoiy oqibatlariga olib keladi. Tadqiqot suv sifati boshqaruvini standartlashtirish, suv xavfsizligi monitoringi, innovatsiyalarni rag'batlantirish, ijtimoiy mas'uliyatni rag'batlantirish va boshqaruvni takomillashtirish bo'yicha davlat siyosatini taklif qiladi, siyosatchilarga Evropada barqaror rivojlanish strategiyalarini optimallashtirishda qimmatli tushunchalar beradi. [5]

Barqaror rivojlanishga erishish uchun mamlakatlar iqtisodiy o'sishni atrof-muhit muhofazasi va ijtimoiy farovonlik bilan muvozanatlashtirmoqda. Olimlar Yiran Niu, Jean-Philippe Boussemart, Zhiyang Shen, Michael Vandanyan ijtimoiy farovonlikning muhimligiga qaramay, u ko'pincha samaradorlikni baholashga urinishgan. Ular o'z ishlarida 2000-yildan 2019-yilgacha OECDning 28 ta davlatida iqtisodiy, ekologik va ijtimoiy samaradorlik o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni baholash uchun ko'p bosqichli asosni taqdim etadi. "Ushbu o'lchovlar bo'yicha turli og'irliklar orqali tadqiqot turli siyosat stsenariylari ekologik va ijtimoiy natijalarga qanday ta'sir qilishini baholaydi. Topilmalar shuni ko'rsatadiki, muvozanatli o'sish siyosati uch sohada ham samaradorlikni oshirishi mumkin, biriga e'tibor qaratish esa boshqa sohalarida taraqqiyotni kamaytirishi mumkin. Yevropa OECD mamlakatlari odatda iqtisodiy ko'rsatkichlar, salomatlik, umr ko'rish davomiyligi va CO² emissiyasi bo'yicha Yevropadan tashqari mamlakatlardan ustundir. Natijalar siyosatchilarga barqaror rivojlanish maqsadlarini iqtisodiy strategiyalarga integratsiya qilish bo'yicha tushunchalar beradi", degan xuloasaga kelishgan. [6]

Ekonometrik vositalardan samarali foydalanish masalalari Mehrnoosh Heydari Morteza Osanloo kabi olimlarning ilmiy ishlarida kas etgan. Xususan, ular yirik loyihalarning ekologik, ijtimoiy va iqtisodiy ta'sirini baholash uchun vaqtinchalik va fazoviy jihatlarni birlashtirgan dinamik barqarorlik modelini ishlab chiqishga muvaffaq bo'lganlar. [5]

Tadqiqotchilar Fuzzy DEMATEL-dan foydalanib, model 28 toifadagi 99 ta ta'sir omillarini baholaydi. Erondagi Sungun mis konida qo'llaniladigan model asosiy ta'sirlarni aniqlaydi, iqlim o'zgarishi va chiqindilar kabi ekologik omillar asosiy sabablar, bandlik va hayot sifati kabi ijtimoiy omillar esa asosiy ta'sir hisoblanadi. Tadqiqotning dinamik sabab-ta'sir tahlili barqarorlikni baholashga keng qamrovli yondashuvni taklif etadi, bunda ochiq konlarni qazib olish loyihalari uchun vaqt va makon bo'yicha ta'sirlarning murakkab o'zaro ta'sirini o'z ichiga olgan. [7]

Xitoylik tadqiqotchi Xuemei Guan va Fang Zhaolar 2005-yildan 2020-yilgacha Xitoyning 30 ta mintaqasida yashil moliya investitsiyalarining barqaror rivojlanishga qanday ta'sir qilishini o'rganib, texnologik yutuqlar

va tabiiy resurslar samaradorligini aniqlashgan. Ular tadqiqotda Augmented Mean Group (AMG) va Common Correlated Effects Mean Group (CCE-MG) usullaridan foydalangan holda, texnologiya va qayta tiklanadigan energiya integratsiyasi barqaror rivojlanishga qanday ta'sir qilishni o'rganishgan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, resurslarni boshqarishdagi texnologik taraqqiyot iqtisodiy o'sishni va ekologik barqarorlikni sezilarli darajada oshiradi. Tadqiqot mineral resurslardan foydalanish jarayonida resurslardan foydalanish, sanoat samaradorligi va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni yaxshilash uchun yashil moliyani texnologik innovatsiyalar bilan birlashtirgan kompleks investitsiya yondashuvini qo'llab-quvvatlaydi.[8]

TAHLIL VA NATIJALAR

Ekonometrik modellashirishda Panel ma'lumotlari aynan vaqtli qatorlarda yoki aynan fazoviy ma'lumotlarda aniqlanmaydigan ta'sirlarni yanada yaqqol aniqlash va o'lchash imkoniyatini hosil qiladi;

Panel ma'lumotlar modellari umumiy nuqtayi nazardan quyidagicha ifodalanadi;

- Panel ma'lumotlar xususiyatlari, Panel ma'lumotlar turlari [9];

- o'zgaruvchilar turlari (umumiy, o'zgaruvchanlik ichida va o'rtasida) [10];

- Panel ma'lumotlar modellari (Pooled OLS estimator (POLSE), First differences estimator (FDE), Fixed effects estimator (FEE), Random effects estimator (REE));

- baholovchi xususiyatlari (mustahkamlik va samaradorlik) [11];

- bog'liqliklar (birlashtirilgan OLS o'rtasida, belgilangan hodisalar, dastlabki farqlar, tasodifiy hodisalar);

- modellarni tanlash uchun testlar (Breusch-Pagan LM testi, Hausman testi) [12].

Panel ma'lumotlarining xususiyatlari.

Panel ma'lumotlari individual xatti-harakatlar to'g'risida ma'lumot beradi, ular ham kesma, ham vaqt seriyasi o'lchovlariga ega. Panel ma'lumotlari T muntazam vaqt oralig'ini, N ta kuzatuvlarni o'z ichiga oladi. Panel ma'lumotlari tenglamalarda it birgalikda qo'llaniladi.

Panel ma'lumotlarning quyidagi turlari mavjud [13]:

Qisqa Panel: ko'p omillar va bir necha vaqt oralig'i. Uzoq Panel: ko'p vaqt oralig'i va kam sonli omillar. Ikkalasi birgalikda: ko'p vaqt davrlari va ko'plab omillar. Panel ma'lumotlari va o'zgaruvchilar.

Turli xil regressorlar x_{it} , vaqtli o'zgarmas regressorlar $x_{it} = x_i$ barcha t vaqtli ko'rsatkichlari uchun, o'zgarmas omilli regressorlar $x_{it} = x_t$ barcha i omilli ko'rsatkichlar uchun ifodalanadi.

Pooled OLS estimator (POLSE) - parametrlarni baholash uchun o'zgaruvchilar o'rtasidagi va ichidagi o'zgarishlardan foydalanadi. Shuningdek, i omil va t vaqt bo'yicha ma'lumotlari asosida regressiya hosil qilinadi. Bu Panel ma'lumotlarning eng cheklangan modeli bo'lib, adabiyotda ko'p ishlatilmaydi.

Unga ko'ra, Pooled OLS estimator model ko'rinishi quyidagicha aks etadi.

$y_{it} = \beta_0 + \beta_1 x_{1it} + \beta_2 x_{2it} + u_{it} \quad (1), i=1 \dots N, t=1 \dots T, NT - \text{kuzatuvlar soni.}$

First differences estimator (FDE) - statistik va ekonometrik modellashirishda birinchi farq (FDE) baholovchisi Panel ma'lumotlari bilan o'tkazib yuborilgan o'zgaruvchilar muammosini hal qilish uchun ishlatiladigan baholovchi hisoblanadi.

Birinchi tartibli differentsiyalashda har bir omil uchun bir davrdagi o'zgarishlarni ifodlaydi.

Individual o'ziga xos ta'sir α_i har bir individualga xos bo'lgan kuzatilmagan omillardir.

Unga ko'ra, First differences estimator (FDE) noconstant va First differences estimator (FDE) constant modellari quyidagi ko'rinishda namoyon bo'ladi.

(FDE) noconstant - $\Delta y_{it} = \beta_0 + \beta_1 \Delta x_{1it} + \beta_2 \Delta x_{2it} + u_{it} \quad (2)$ va (FDE) constant - $\Delta y_{it} = \beta_0 + \beta_1 \Delta x_{1it} + \beta_2 \Delta x_{2it} + u_{it} \quad (3).$

Yoki $y_{it} - y_{i(t-1)} = \beta_0 + \beta_1 (x_{1it} - x_{1i(t-1)}) + \beta_2 (x_{2it} - x_{2i(t-1)}) + (u_{it} - u_{i(t-1)}) \quad (4)$

OLS (Oddiy kichik kvadratlar) bo'yicha bir davrdagi o'zgarishlar, bog'liq bo'lgan o'zgaruvchining mustaqil o'zgaruvchilardagi bir davrdagi o'zgarishlariga bog'liq [14].

Kuzatuvlar soni: $N(T-1)$ (birinchi davr farq tufayli mavjud bo'lmagan). Shuningdek, o'ziga xos α_i individual effektlar bekor qilinadi. O'zgarmas vaqtli o'zgaruvchilar modeldan chiqariladi va ularning koeffitsiyentlariga ega emas.

Fixed effects estimator (FEE) - bu model parametrlari qat'iy yoki tasodifiy bo'lmagan miqdorlar bo'lgan statistik model [15].

Tasodifiy effektlar modellarida bu shaxslar orasida doimiy bo'lgan o'zgaruvchilar, yoshi, jinsi yoki etnik kelib chiqishi kabi bu o'zgaruvchilar vaqt o'tishi bilan doimiy tezlikda o'zgarmasligi yoki o'zgarishi ifodalanadi.

Vaqtli o'rtacha ko'rsatkichlari (vaqt bo'yicha o'rtachalarni olish):

$\bar{y} = \beta_0 + \beta_1 \bar{x}_1 + \beta_2 \bar{x}_2 + \bar{a}_i + \bar{u}_i \quad (5)$

Panel ma'lumotlari modelidan vaqtli o'rtacha ko'rsatkichlari modeli ayrilgandan keyin tenglama quyidagi ko'rinishga ega bo'ladi.

Fixed effects estimator (FEE) o'zgaras effektlar (vaqtni kamaytiruvchi o'zgaruvchilardan foydalanadi) quyidagi ko'rinishda ifodalanadi:

$$y_{it} - \bar{y} = \beta_1 (x_{1it} - \bar{x}_{1i}) + \beta_2 (x_{2it} - \bar{x}_{2i}) + (u_{it} - \bar{u}_i) \quad (6)$$

Fixed effects versiyasi va birinchi tartibli differentsial baholovchilari ikkita vaqtli davrda bir xil ifodalanadi: (T=2) bo'lganda.

Random effects estimator (REE) – statistikada tasodifiy ta'sirlar modeli yoki dispersiya komponentlari modeli deb ham ataladi. Bu model parametrlari tasodifiy o'zgaruvchilar bo'lgan statistik model hisoblanadi. Model iyerarxik chiziqli modelning bir turi bo'lib, tahlil qilinayotgan ma'lumotlar turli xil populyatsiyalar iyerarxiyasidan olingan, ularning farqlari shu iyerarxiya bilan bog'liq.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mamlakatimiz hudularini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning metodologik asosi sifatida mahalliy va xorijiy olimlarning ilmiy ishlari tashkil etsa, tadqiqot obyekti sifatida esa aniq bir viloyatning shahar va tumanlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi olinishi talab etiladi. Tadqiqotda tanlanma to'plam bilan ishlash maqsadga muvofiqdir.

Hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarni aniqlashda, statistik bazada kelib chiqqan holda agar panel ma'lumotlaridan foydalaniladigan bo'lsa OLS, Pooled OLS estimator, FEE hamda REE modellardan foydalanish, modellarni tanlash uchun esa Breusch-Pagan LM testi, Hausman testlarni o'tkazish samaraliroq hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar adabiyotlar

1. Xin Li, Haixia Zhao, Binjie Gu, Yijiang Chen. Carbon sinks/sources' spatiotemporal heterogeneity and their spatial response to economic-social factors in relatively developed regions: A case of China's coastal area. *Journal of Environmental Management*, Volume 354, March 2024, 120494. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2024.120494>.
2. Jingwei Cheng, Xuechang Zhang, Qiang Gao. Analysis of the spatio-temporal changes and driving factors of the marine economic – ecological – social coupling coordination: A case study of 11 coastal regions in China. *Ecological Indicators*, Volume 153, September 2023, 110392. <https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2023.110392>.
3. Yaojia Dong, Fuyuan Wang, Kaiyong Wang. The effect and its mechanism of turning county (county-level city) into urban district on the economic development in regions with lagging urbanization: Evidence from Northeast and Southwest China. *Habitat International*, Volume 151, September 2024, 103141. <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2024.103141>.
4. Fernando Isla-Castillo, Anna Garashchuk, Pablo Podadera-Rivera. Cross-sectional and spatial panel data analysis of territorial economic cohesion in the European Union regions based on convergence approach: From 2 to 8 per cent? *Socio-Economic Planning Sciences*, Volume 95, October 2024, 102012. <https://doi.org/10.1016/j.seps.2024.102012>.
5. Yiran Niu, Jean-Philippe Boussemart, Zhiyang Shen, Michael Vardanyan. Performance evaluation using multi-stage production frameworks: Assessing the tradeoffs among the economic, environmental, and social well-being. *European Journal of Operational Research*, Volume 318, Issue 3, 1 November 2024, Pages 1000-1013. <https://doi.org/10.1016/j.ejor.2024.05.046>.
6. Mehrnoosh Heydari Morteza Osanloo. Untangling the complex web of environmental, social, and economic impacts in deep and large-scale open-pit mining projects using a dynamic modeling framework. *Resources Policy*, Volume 90, March 2024, 104690. <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2024.104690>.
7. Xuemei Guan, Fang Zhao. A regenerative agenda for economic recovery: Nurturing natural resource efficiency to foster environmental, social, and economic well-being. *Resources Policy*, Volume 91, April 2024, 104885. <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2024.104885>.
8. Monica Laura Zlati, Valentin-Marian Antohi, Romeo-Victor Ionescu, Catalina Iticescu, Lucian Puiu Georgescu. Quantifying the impact of the water security index on socio-economic development in EU27. *Socio-Economic Planning Sciences*. Volume 93, June 2024, 101912. <https://doi.org/10.1016/j.seps.2024.101912>.
9. Wooldridge Jeffrey M. *Econometric Analysis of Cross Section and Panel Data*. The MIT Press (2010).
10. Edward W. Frees. *Longitudinal and Panel Data: Analysis and Applications for the Social Sciences*. Cambridge University Press (2004).
11. Suminori Tokunaga, Mitsuru Okiyama and Maria Ikegawa. Dynamic Panel Data Analysis of the Impacts of Climate Change on Agricultural Production in Japan. *JARQ* 49 (2), 149-157 (2015).
12. Jeffrey M. Wooldridge *Introductory Econometrics: A Modern Approach - Standalone Book Sixth Edition*.
13. Ani Katchova. "Panel Data Models" 2013. <https://sites.google.com/site/econometricsacademy/econometrics-models/paneldata-models>.
14. Børn, Erik, *Econometrics of Panel Data: Methods and Applications* (Oxford, 2016, Oxford Academic, 22 Dec. 2016). <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198753445.001.0001>, accessed 12 Nov. 2022.
15. Diggle, Peter J., Heagerty, Patrick; Liang, Kung-Yee; Zeger, Scott L. *Analysis of Longitudinal Data* (2nd ed.). Oxford University Press. pp. 169-171. ISBN 0-19-852484-6 (2002).

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.